

13e jg. - 1993 - n° 4

VAN LEURDERS, MARSKRAMERS¹, OPKOPERS EN DIENSTENVENTERS TE HAALTERT

Onze consumptiemaatschappij - steeds tijd te kort en meer dan ooit allergisch voor lage tarieven - heeft het de dag van vandaag op stuk van bevoorrading schitterend naar haar zin. Supermarkten, discounts of hoe men de warenhuizen ook noemen wil, zorgen voor een zo gevarieerd aanbod van koopwaren dat moeder-de-vrouw zich in één moeite - er is immers de auto - kan voorzien van de meest diverse huishoud- en andere artikelen. En tegen concurrentieprijzen bovendien, soms zonder oog voor de kwaliteit van de produkten en de milieubelastende verpakkingen. Maar ja, gemak en voordeel hebben ook hun zeg.

Het is ooit wel anders geweest.

Tot vòòr en kort na de 2de wereldoorlog was men voor zijn dagdagelijkse inkopen verwezen naar de talrijke winkels aller slag over de gemeente verspreid. Er waren wel altijd een bakker en een slager en een kruidenier en een melkinrichting in de niet te verre omgeving waar men brood kon kopen (zo in de blote hand gestopt) en een biefstuk (amper in een 'klakpapier' verpakt) en een kilo kristalsuiker (uit een bak geschept en in een papieren zak op de balansweegschaal afgewogen) en een pond boter. Het was de tijd dat kinderen op een loopje naar de bakker werden gestuurd, op de terugweg zich in het spel met andere makkers verloren, en thuiskwamen zonder brood dat ergens op een vensterbank en vaak met uitgevingerde 'gebirkes' was achtergebleven.

Vanzelfsprekend waren de winkels niet op alle behoeften berekend. Een huishouding draait immers niet alleen op boterhammen en vlees en kruidenierswaren. Voor allerlei bijkomende noodwendigheden zorgde echter de "Negotie in de straat".

Er was, om te beginnen, de Visventer. Op geregelde tijdstippen ('s vrijdags uiteraard) verscheen zijn stootkar als geroepen met kabeljauw, haring, pladijs en andere gangbare soorten. Om de potentiële kopers naar buiten te lokken klonk het in de - toen - zo rustige straat : ê goeje kabeljaa, ejerink, boelink bommarchê !

---

¹Mars : korf waarmee de kramer vent. Vandaar : iets in zijn mars hebben.

Wie herinnert zich Chassez niet, de Aalstenaar in Haalttert-Ekent verzeild ? En Vanden Steen van de Houtmarkt en Zjef Lievens van Terjoden. Al "vismaann'n" die achtereenvolgend in het straatbeeld verschenen.

Wat haring aller soorten betreft was er heelwat concurrentie van het echtpaar De Man, eveneens uit Ekent, dat met een kruiwagen ook de omliggende gemeenten aandeed en zodoende de kost moest verdienen voor een kroostrijk gezin. Alleen met de verkoop van haring, men acht het onmogelijk. Ook zij lieten de specialiteiten aan anderen over.

Die anderen ? : de Palingventer, de Garnaalventer en de Mosselman.

Hoe klonk het alweer ? "Poulink ! Pouououlink !". De palingventer was op komst. Een vreemdeling, waar vandaan wist niemand. Met een zinken bak voor op zijn fiets. Op de wenk van een cliënte (meestal) deponeerde hij zijn vehikel tegen de huisgevel, opende de bak met de wriemelende slangen, knipte zijn mes open en begon de slachting. Het straatgrut keek met afgrijzende nieuwsgierigheid toe. Kop eraf, nog een sneetje en met een zwierig manueel vilde hij de spartelende langvis. Vakmanschap, dat zag je zo. Tot het gevraagde gewicht gehaald was en het geld ontvangen. Dan : "Poulink ! Pouououlink !", op naar de volgende klant.

De Garnaalventer kwam slechts sporadisch. Koos misschien voor een groter afzetgebied. Zijn roep: "Gèjernoot ! Veske gèjernoot !" lokte nochtans weinig liefhebbers, omdat garnaal nu eenmaal als een delicatessen wordt bekeken, alleen de kapitaalkrachtigen voorbehouden.

De Mosselman had het dan weer drukker. "Mossele-e-e-n! Goeje, veske, dikke mossele-e-e-n!", en de deuren zwaaiden open. Uit de platte bak van zijn stootkar schepte hij de zwarte dingetjes (ongekuist, nota bene) in de aangereikte soepkom of enig ander recipiënt. De weegschaal deed de rest, op het betalen na.

Was de Palingventer voor de Haalttertse straatjeugd, omwille van de spectaculaire slachting, een graag begroete figuur, de IJsventers waren het nog heelwat meer.

Een "potje kaad"², hoe klein dan ook, haalde het immers als lekkernij op alle andere snoep. Afhankelijk van de thuis gekregen zondagspree had men de keuze tussen een "krémken" van 5 centiem (op een velletje klakpapier), een van 10 centiem (op een enkele galet of in een toetertje), en een van 25 centiem (tussen een dubbele galet, in een "oester" of in een toeter, de laatste soort ook voor goedgespijste portemonnees.³

Het lekkerste roomijs leverde "Kamilleke Kaad" (Kam. Daghuyt), met ijskar en paard en fluit. Hij woonde op de Houtmarkt achter de huidige garage "Racing" waar, door het opene raam, ook zijn vrouw de jeugdige klanten bediende.

Een Aalstenaar, "Pieje Kaad", ventte afwisselend roomijs en sinaasappelen, het eerste met handgeduwd ijskarretje, het tweede met platte stootkar. Voor dit laatste meldde hij zijn komst met de, door de straatjeugd vaak nagebootste roep : "Goeje wouë nappelsienen drouë veer ne frang ! Appelsienen mee vouëgen in ! Appelsienen veer eir gezondheid !"

---

²Een ijsje is dat uiteraard altijd.

³Naar de dertigerjaren toe werd 25 cent. de minimumprijs.

Later kwam dan Staaf Kaad (Lievens-Bruulstraat) met paard en kar. Toen lagen de tarieven reeds een stuk hoger.

En nog later "'t Wit Pèjereken" van J. Ghijsels (Terjoden), opgevolgd door "Fabienne" die tot op heden de goestinkjes van de ijsliefhebbers oproept door haar zo vertrouwd geworden klingelbel.

Besluit : de ijsventer heeft sedert "Kamilleke Kaad" ononderbroken het straatbeeld beheerst.

Aan de na-oorlogse melkman, Frans De Rouck, hoeven we geen woorden te verspillen ; zijn getoeter klinkt ons, als was het pas van gisteren geleden, nog in de oren. Tenware we het hadden over de nieuwtjes heet-van-de-naald die hij van overal meebracht en aan zijn klanten kwijt moest.

Een wie heeft er Pierken Van Wesemael niet gekend ? Pierken "d'n ouëremaan" uit Ede, met zijn korf boter, en zijn ouwe fiets, en de "velospellen" eeuwig en altijd rond zijn broekspijpen en zijn Bursts dialect. Hij ging niet van deur tot deur, maar had wekelijks zowat overal zijn trouwe afnemers.

Ook de Groenteman (de "grinsjelmaan") had zijn plaats in de rij van de Haaltertse straatventers. Jaren geleden met de stootkar, recenter met de auto-bestelwagen. Toen had Roger Noens reeds de zaak overgenomen van vader Gustaaf.

En nu zal men misschien opwerpen : Waar blijft de Erwtman (Eirtemaan) ? Fout, want dat was geen leurder in de straat, die verscheen met zijn korf "gekaste" erwten en droge worsten alleen op kermisplein en jaarmarkt en andere feestelijkheden.

Maar ook andere dan eetwaren bracht men zo goed als 'op moeders schoot'. "Men", dat waren:

- de "petrolmaan", in de jaren dat de elektriciteit nog geen gemeengoed was en 'lambèlsj' (hanglamp) en 'kinkee' (stalamp) nog voor de huisverlichting moesten zorgen. Het was Fons De Schutter uit de Stationsstraat die voor de firma Sinco (J. De Graeve) met zijn klingelbel de komst van de "Petrolkerre" aankondigde.
- en de Zandman, die de huismoeders het materiaal bezorgde om de vloer rond de Leuvense stoof met een soms kunstig zandtapijtje te bestrooien.
- en de "Kloetemarsjang", met een voorraad aan een draad geregen klompen over de schouders. Hij verkocht ook blauwe kielen en werkbroeken.
- en de venter met keukengerei, een zekere Baeten uit Nieuwerkerken. Potten, pannen, messen, lepels en andere eetdinges. Hij kondigde zijn komst aan met een toeter, herinneren we ons.
- en de verkoper van allerlei vlechtwerk: manden, korven, vloermatten, etc.
- en de Westvlaming (zijn taal verraadde het) met lijnwaad en vrouwenhemden en? en?
- en de Stoffenventers (Tjoek-tjoeks) die slechts sporadisch de straat in beroering brachten, minder door hun geroep en de aard van hun koopwaar, als door hun donkere gelaatskleur en exotisch brabbeltaaltje. Het waren immers Marokkanen (beweerde men althans) die, met vrachten bontgekleurd textiel en tapijt op beide schouders, van deur tot deur trokken om stuntelig hun waar aan te prijzen. Meestal met weinig succes want, hoe goedkoop ook (en wellicht juist daarom) : het was gestolen goed, zei men. Toen waren "vreemde zonden" nog...zonden.

- en de Poelier, die pluimvee en konijnen opkocht en toen nog winst zag in het ophalen van konijnevellen. Jefke Reynaert, uit het Nieuwstraatje, was te Haaltert de "joeper" van dienst. We zien de vellen nog bengelen aan boord van zijn wagentje.
- en, vooral, de Voddenman. Hij was het die op geregelde tijdstippen beroering bracht onder de jeugd. Nee, niet de ambulante (Boentjes, Kerksken) de straten vullend met zijn zangerige koopmansroep : 'èje gin vodd'n of biejen'n!?' en alles opkocht wat ten huidige dage vlot naar de vuilnisbak zou worden verwezen. Maar wèl dié met zijn poppen en ander speelgoed die zich kwam installeren op de hoek van steenweg en (Wind)Molenstraat. Dicht bij de school dus, waar anders ? Na de middag, ruim voor de aanslag van de schoolbel, kwam het grut dan afgezakt met pakken vodden, benieuwd wat er zou te rapen zijn van de, op de grond uitgestalde, begerlijkheden allerlei. Dat besliste immers de voddenman zelf, naar rata van het gewicht van de lorren.

Een laatste soort noemen we de dienstventers.

Om te beginnen de Schaarslijper of "Shejerlasliep" (Aalstenaar). Die laatste potsierlijke naamgeving dankte hij aan de doordringende roep waarmee hij de buurt zijn komst aankondigde. Ofwel droeg hij zijn slijpmachine op de rug, ofwel was die op zijn fiets of een stootkarretje gemonteerd. In de drie gevallen kreeg hij eenzelfde belangstelling van de jeugd, zij het dan speciaal om de vuursprankels die van de draaiende slijpsteen, door een voetpedaal aangedreven, spoten.

Uitzonderlijk kwam er ook eens, voornamelijk in de week voor kermis, een Vertinner om oude potten en pannen van een laagje tin te voorzien en weer toonbaar te maken.

Er was ook de Boomsnoeier (Stentjes Staaf uit Ekent), met klimsporen aan de schoenen en een hakmes aan de gordel, die als een volleerde acrobaat de dikste stammen beklom en levensgevaarlijk door de kruinen zweefde. We zien het nog gebeuren.

En de Stoelenvlechter die kapotte biezen zittingen kwam herstellen of vervangen.

En de Zaagscherper (Hutsebaut, Achterstraat) in de tijd dat er nog manueel brandhout moest worden gezaagd om de kachel aan te maken.

En de Regenschermherstelster uit Nieuwerkerken, en de oude man met mosterd en ? (vage herinnering).

Verder de Schoorsteenveger en de Dakhersteller (mosweerder), die 99 keer op 100 vlot doorgewezen werden (en worden) omdat op dergelijk diensten nu eenmaal uitzonderlijk een beroep werd (wordt) gedaan.

En tenslotte de Bankagent (Nest Cooman uit Kerksken) bij zakenlui en andere welgestelden aankloppend om hun spaargeld te plaats en te investeren.

Is dit niet een indrukwekkende pléjade rondtrekkende neringdoenden "uit vroeger tijden"? Waarbij dient aangestipt dat het merendeel niet-Haaltaren waren.

Overigens geldt dit laatste ook, in onze dagen, voor de gelegheidsventers met boeken (zwarte studenten), met wasprodukten (ten voordele van een of ander goed werk), met appels en peren, koffie, aardbeien en noem maar op.

Uitzondering gemaakt nochtans voor de verkopers van wafels en sinaasappelen tot spijzing van de kas van de plaatselijke jeugdverenigingen.

Negotie in de straat, dus, nog steeds. Ondanks de supermarkten.

Gilbert Redant.

HERNIEUWING LIDMAATSCHAP HEEMKRING

Onze Kring heeft wind in de zeilen. Twee jonge krachten (Geert Boelaert en John Scheerlinck) versterkten de werkgroep.

In 1993 publiceerden wij, naast het tijdschrift, twee belangrijke uitgaven (Haalterts dialect en Parochieregisters Helderger).

Voor 1994 plannen wij opnieuw 4 nummers mededelingen Heemkring en de uitgave van "Penningcohiereren Aalst - Politiek- en Gemeenschapsleven Haaltert sinds 1830 en Parochieregisters Haaltert.

Hopelijk blijven jullie ons steunen !

Hernieuw het lidmaatschap met bijgevoegd stortingsformulier (rek. HK 439-5083061-63)

250 fr. gewoon abonnement

vanaf 300 fr. steunabonnement

Oprecht dank voor vernieuwde waardering en sympathie !

**AAN AL ONZE LEDEN EN HUN FAMILIE
EEN OPRECHT VREDIG 1994**

DE BOONHOF TE HELDERGEM

40 à 50 jaar geleden werd er in de volksmond nog regelmatig gesproken over "de Boonhof" en iedereen stelde zich vragen over het ontstaan. Verhalen deden de ronde dat er vroeger een kasteel stond en een onderaardse gang de oude pastorie met "de Boonhof" verbond. De heuvel begroeid met bomen en struiken, was een ideale pleisterplaats voor de jeugd van Heldergem. Ze konden er ravotten naar hartelust, hutten bouwen en verstoppertje spelen. Als ze moegespeeld waren, trokken ze naar de Molenbeek die, een honderdtal meters verder, kabbelend haar weg zocht tussen de drassige weiden in de richting van de watermolen. Het water was helder en de stekelbaarsjes zwommen in groepjes op en neer. Waar de Steenbeek in de Molenbeek uitmondt, was door erosie de beek een stuk breder geworden. Daar hebben de meest jongens van Heldergem en zeker die van "beneen"⁴ hun eerste zwemlessen gekregen met of zonder zwembroek (een zwembroek bestond uit twee aan elkaar geknoopte zakdoeken die bij de minste beweging naar beneden vielen) We tilden er niet zwaar aan om als kleine nudisten in het frisse water te spartelen. Ik ben even afgedwaald van het onderwerp, maar "de Boonhof" en de Molenbeek hoorden te samen

De oudste gegevens over "de Boonhof" vond ik in het "Landboek van Heldergem" gemaakt in 1656 door Gillis Hoolman, zoon van Pieter, landmeter in het land van Aalst, en vernieuwd in 1707 door Jan Trauwaen, Griffier van de Baronnie van Ressegem en Borsbeke.

*"Eenen bosch genoempt den boonhof omme het clooter van St. Cornelis nevens Ninove, oost ende noort steenbrugghe meersch, suyt naervolghende, west de beke groot 4 dachwant - 80 roeden"*⁵

"Eenen meersch noempt dan boommeersch omme het clooster van St. Cornelis nevens Ninove, oost ende noort de beke, suyt den boomwegh, west dhoirs Joos meganck groot 5 dachwant."

"Op het kerckvelt, een stuck lant omme vrouwe marie Bonaert, vrouwe van dhielbeke, oost de armen van dese prochie, suyt de volghende partije, west den boonhof, noort jan triest causa uxoris groot 1 dachwant - 82 roeden."

In Annuaire 1898 van de Societé d'Archéologie de Bruxelles verscheen het verslag over de onderzoekswerken op de Boonhofberg te Heldergem.

Fouille d'une motte à Heldergem (Flandre Orientale)

Dans une prairie marécageuse, au lieu Boonhofberg, à cent metres environ d'un ruisseau et de la route d'Aygem, existe une motte plantée d'arbres et de taillis, ayant 25 mètres de diamètre et environ 3 mètres de hauteur, et sur laquelle, au dire des habitants, avait été bâti autrefois un chateau.

A la demande de M. Torrekens, secrétaire communal à Aygem, le propriétaire de cette prairie cadastrée section B, nos 34-b et 34-c, M. Martens d'Esschene-Saint-Lévin, voulut bien nous accorder l'autorisation d'y pratiquer des fouilles.

⁴Heldergem bestond uit twee delen : Het deel boven en beneden de kerk in de volksmond "bovendries" en "beneen" genoemd.

⁵1 dagwand = 30 a 74 ca

1 roede = 30,74 m²

HAALTERT

1857

● Boonhofberg.

AAIGEM

De nombreux sondages et deux grandes tranchées que M. Poils y a fait faire ont permis de constater que cette motte était formée de terres provenant de la colline voisine.

Par sa situation et sa forme, elle présente tous les caractères de la motte fouillée l'an dernier à Marilles.

Les travaux n'ont amené la découverte d'aucun débris de poterie ni d'aucun objet pouvant permettre de déterminer l'âge de ce tertre.

Il existerait paraît-il des restes de constructions dans le sol du jardin de l'ancien presbytère mais l'autorisation d'y fouiller n'a pu être obtenue.

Vertaling van de tekst uit voorgenoemde Annuaire - 1898.

Opgravingen op een heuvel in Heldergerm (Oost-Vlaanderen).

Op een honderdtal meters afstand van een beekje en van de Aaigemstraat ligt, in een drassig weiland op de zogenaamde Boonhofberg, een heuvel die begroeid is met bomen en struiken,

25 m diameter heeft en ongeveer 3 meter hoog is. Daar zou, volgens de inwoners, vroeger een kasteel hebben gestaan.

Op aanvraag van de heer Torrekens, gemeentesecretaris van Aaigem, gaf de eigenaar, de heer Mertens van Sint-Lievens-Esse ons de toestemming opgravingen te verrichten op de weide die gekadastraerd staat sectie B, nummers 34-b en 34-c. Door een aantal proefboringen en 2 grote loopgraven die de heer Poils er liet uitvoeren, konden we vaststellen dat de heuvel samengesteld was uit grond die van een andere nabijgelegen heuvel kwam.

Zowel qua ligging als qua vorm, heeft hij precies dezelfde eigenschappen als de heuvel te Marilles waar vorig jaar opgravingen werden gedaan.

De graafwerken hebben geen aardewerk of andere voorwerpen aan het licht gebracht, waaruit de ouderdom van de heuvel zou kunnen worden afgeleid.

Naar het schijnt, zouden er overblijfselen van bouwwerken bestaan op het grondgebied van de tuin van de oude pastorie. We kregen echter geen toestemming daar opgravingen te doen.

Hierdoor blijft de vraag of de site een archeologische waarde heeft onbeantwoord.

Roger De Troyer.

ADVOKAAT EN VOLKSVERTEGENWOORDIGER ALOIS DE BACKER

EEN KORTE LEVENSSCHETS

1. INLEIDING

Dat het Daensisme - gesticht in het Aalsterse, maar uitgedeind over gans Vlaanderen, tot in het Luikse toe - niet zomaar een vluchtig, politiek spel of verschijnsel is geweest om de opgeschrikte eind-negentiende-eeuwse gemoederen nog heviger te doen oplaaien, bewijzen de talloze studiën, boeken, artikels en tentoonstellingen die er, alsmaar meer, over verschijnen. Om de kroon het opwerk te zetten werd de merkwaardige Daensfilm van Stijn Coninckx zelfs voor een Oscar-nominatie voorgedragen. Deze bijdrage wil een markante figuur uit die beweging leren kennen. Wij kunnen ons niet van de indruk ontdoen dat de self-made man uit Lebeke, in Denderhoutem, ALOIS DE BACKER, te weinig gekend is. Historici hebben ten overvloede de christen-democratische rol van De Backer uit de doeken gedaan. Wij beogen alleen maar het gezin - inzonderheid het gezinshoofd - te volgen in zijn handel en wandel, waarin wellicht maar rampspoed dan zegeningen zijn voorgekomen.

2. AFKOMST EN JEUGD

In een rustig landbouwersgezin geboren in de Lebeke op 26 mei 1858 bleef hij de enige zoon van Ferdinand De Backer en Maria-Theresia De Bruyne. Vader zelf kwam uit de naburige gemeente, Nederhasselt. Hij vestigde zich als boer in de Lebeke, rechtover het begin van de Herlinckhovestraat.

Aanvankelijk leek het er op dat de jongen zich terdege als boer zou ontwikkelen en zich aanpassen onder vaders leiding op het ouderlijk, eerder klein bedrijf. Van die omvang waren er toen met tientallen boerderijtjes in de streek. Het erf waar Aloïs opgroeide was vermoedelijk afkomstig van het erfdeel van de boerin. Later zal het goed in bezit komen van Arthur Eeman - D'Hondt en diens zus. Deze laatste sleet er haar leven in weduwschap en, vermits Celestine geen kinderen had, kwam, na haar overlijden in 1961, haar deel in handen van Arthurs zoon, Hubert. Dezes weduwe, Jeanne Cobbaert, bewoont nu nog, met haar zoons, het weliswaar herbouwde huis.

Maar nu terug naar Aloïs De Backer. In een korte biografie¹ wordt hij getypeerd als een guitige rakker, die graag zijn deel had in allerlei fratsen en kwaperterijen. Het bleek dat onze boerenzoon een scherp verstand had. Het onderwijs dat Aloïs tijdens zijn kinderjaren genoot beperkte zich tot de leeftijd van ongeveer veertien jaar. Vader Ferdinand kon immers een flinke, jonge kracht best gebruiken, vooral omdat alle arbeid toen op de hoeve alleen uit handenarbeid bestond. De jongen bleef dan maar weg van de school. Maar een niet aflatende drang naar kennis en geleerdheid manifesteerde zich gaandeweg in de jongeman. Hij loopt dan

¹ Van een onbekende auteur, wellicht van christen-democratische signatuur, vermoedelijk kort na het overlijden van De Backer gedrukt. GEIRNAERT moet zijn VAN GERMEERSCH.

toch weer school in het pas gestichte St.-Aloysiuscollege te Ninove. Daar vertoeft hij twee jaar. Terwijl hij dan wat verpoost op de Lebeekse boerderij rijpt in hem het verlangen om LANDMETER te worden. Hij zet zich verbeten aan de studie en slaagt te Gent, voor de Centrale Examencommissie, in het examen. Hij komt in 1881 voor het eerst met een volwaardig diploma op zak naar huis. Maar zijn weetgierigheid laat hem nog niet los. In de aangehaalde levensbeschrijving lezen we : "...Hij schafte zich boeken aan en begon met systematische zelfstudie ; elke middag, zonder uitzondering ; van halfeen tot drie uur trok hij met zijn boeken in de meerschen van zijn ruim land. De kinderen noemde hem "de zot", omdat hij alle dagen, lezend of geheel verdiept in zichzelf, dezelfde weg opwandelde." Maar hij zette door en studeerde ook 's avonds bij een buurman, vaak tot in de kleine uurtjes. Minder dan drie jaar na zijn landmeters-examen was hij KANDIDAAT-NOTARIS^{2 3}

Wordt dit het zo begeerde einddoel ? Helemaal niet ; naar zijn gevoel moet er nog een uiterst belangrijk diploma bij : dat van doctor in de rechten. Met dit machtig, juridisch wapen, is hij tot zeer veel in staat. Via vrienden komt hij in contact met de geleerde advocaat J.Bt. VAN LANGENHAECKE. Deze jonggezel, rijke hereboer en mecenas was de toeverlaat van allen die hunkerden naar hulp bij studie en voorbereiding tot de gevreesde examens. Hij onfermde zich over veel begaafde jongelui uit de streek en leidde hen op tot gedegen, onderlegde gediplomeerden⁴. Ook hiervoor komt De Backer klaar. Met ijzeren wilskracht legt hij zich op die langdurige studie toe. De beloning is navenant : hij wordt DOCTOR IN DE RECHTEN.

Al is de man nu een gediplomeerde, geleerde meneer, in zijn omgang blijft Alois dezelfde joviale kerel als voorheen bij zijn buurtbewoners. Het grootste genoegen vindt hij in een gezellige omgang met zijn burens en met de werkmensen van zijn dorp. Hij praat zo graag met hen over hun zorgen en problemen. Hij zal zich ontplooiën tot de bevoegde raadgever in vele kwesties.

3. VOLWASSENHEID. HET ACTIEVE LEVEN.

Nu is evenwel de tijd aangebroken om voor een goede betrekking te zorgen. Die vindt hij bij zijn dorpsgenoot, notaris Charles-Gerard MAES. Wanneer hij daar precies aan de slag gaat is niet te zeggen. Dat moet in de beginjaren '80 geweest zijn. Zeker is dat Alois De Backer al heel jong aan het "publiek" leven - wij bedoelen een of ander functie op het gemeentehuis als mandataris in Denderhoutem zal deelnemen. In de verslagen van de gemeenteraadszittingen vinden wij dat hij door de raadsleden reeds op 20 december 1882 tot 2° hospitaal-commissaris voor de gemeente werd verkozen, samen met Petrus-Joannes Roelandt, en in vervanging van Amand Brijs, die het ambt had geweigerd.

Alois was er toen vierentwintig. Hij wordt ook gemeld "meestal zetelend als ONAFHANKELIJK katholiek gemeenteraadslid"⁵. Dit is niet zonder betekenis, wetende dat de toenmalige pastoor van Denderhoutem, WILLEM VAN DE PUTTE, broer van de Aalsterse drukker en fervent Woeste-aanhanger, er sterk op stond dat de katholieke partij-eenheid van primordiaal belang was. Zo bekeek de pastoor zijn jonge parochiaan De Backer met een meer dan argwanend oog. De pastoor duldde alleen maar trouwe, "behoudend-

---

² Aldus K. Van Isacker in "Het Daensisme" ; pag. 30

³ De Kamer der Notarissen te Oudenaarde vermeldt 9 april 1885 als datum waarop De Backer kandidaat-notaris werd.

⁴ "Het Daensisme in Ninove" ; in "Het Nieuwsblad" van 16-4-1993.

⁵ Zo lezen wij het in "DE ZAAK DAENS", door Fr.-J. Verdoodt, pag. 33 ; Uitg. 1993.

katholieke" parochianen. Verdoodt citeert nog : "...Tussen de advocaat en de pastoor bestond reeds jaren (onderstreping van ons) een open politiek conflict, dat na de stichting van de christene volkspartij, ook werd overgedragen op priester Daens." (a.w. op pag. 54) De houding van deze pastoor - er was er geen andere bij de pastoors in de streek - dienen we toch te beoordelen naar twee belangrijke maatstaven :

1. de toemalige tijdgeest (door onze generatie moeilijk in te leven) ;
2. de als maar sterkere dreiging van het opkomend socialisme. Hier dient beslist aan toegevoegd dat de openlijke strijd van De Backer in de partij van Daens NIET KAN MEEGESPEELD hebben, simpel omdat die partij slechts DRIE JAAR LATER zou gesticht worden, nl. in april 1893 in Okegem.

Zoals het meer gebeurt : Aloïs werd verliefd op de dochter des huizes : EMILIE MAES. Hij maakt dan ook de twee grote drama's in dat gezin mee. Vooreerst het overlijden van de echtgenote van notaris Maes (= PHILOMENA VAN OUDENHOVE) op 12 mei 1883. Het wordt katastrofaal als de zes overgebleven kinderen Maes - twee waren in hun prille jeugd gestorven - plots totaal verweesd achterblijven : op 23 januari 1890 sterft de notaris.

Bij al dat menselijk leed kan er echter niet aan de feitelijke toestand voorbijgegaan worden : het notarisambt dient toegekend te worden ; de studiewacht op een opvolger. Alleen al wegens hun leeftijd - de oudste zoon Maes was nog maar achttien als vader stierf - kwam geen enkele der zoons Maes in aanmerking voor de opvolging.

4. DE OPVOLGING OP HET NOTARIAAT

Wellicht hebben Aloïs De Backer en zijn verloofde, Emilie MAES, er goed aan gedaan reeds een maand na het overlijden van haar vader te trouwen, om de benoeming veilig te stellen. Die bleef echter uit.

Het zou alras blijken dat Aloïs niet de enige gegadigde was die Maes wenste op de volgen. De Kamer van Notarissen te Oudenaarde behandelde niet minder dan zes kandidaturen voor deze plaats.⁶

1. François De Clippel. NINOVE. "candidat ayant de la pratique aux affaires" ; kandidaat-notaris op 29 augustus 1879 ;
2. Gustave Rens ; Ninove ; kand.-not. op 8 aug. 1882 ; "candidat recommandable" ;
3. Aloïs De Backer ; Denderhautem ; kand.-not. 9 april 1885 ; "candidat recommandable, gendre du défunt" ;
4. Honoré 't Kint ; Burst ; kand.-Not. op 9 oktober 1883 ; "jeune candidat peu connu" ;
5. Auguste Van Oudenhove ; Denderhautem ; kand.-not. 8 februari 1883 ; "candidat peu connu" ;
6. Pierre-Joseph Kieckens ; Ninove ; kand.-not. 12 oktober 1885 ; dr. in de rechten, 22 juli 1885 ; "ce candidat parait n'avoir pas fait un stage sérieux".

Dit advies dateert van 2 maart 1890. De secretaris van de Kamer was toen G. Roland. De heren Verbrugghen, Charles Vandamme, Sturbaut, Janssens en G. Roland hadden de kandidaturen onderzocht. Drie maanden later, nl. op 10 juni 1890, wordt bij koninklijk besluit de heer August Van Oudenhove als notaris benoemd.

---

⁶ We danken van harte Ere-Notaris E. Vandermeersch, te Oudenaarde (huidig secretaris van de Kamer) voor de bereidwillig verstrekte inlichtingen aangaande deze benoeming.

Nu is het niet gemakkelijk na te gaan wat de balans uiteindelijk heeft doen overhellen in het voordeel van Van Oudenhove. Over welke troeven beschikten beide kandidaten ? Wat speelde er in hun nadeel ? Ontegensprekelijk moet De Backer goede hoop gekoesterd hebben de studie te zullen bemachtigen, alleen al wegens de nauwe verwantschap met de overleden notaris, in zijn hoedanigheid van toekomstige schoonzoon. Hij was trouwens al lang werkzaam op het kantoor. Wat gebeurde er achter de schermen ?

Zoals al gezegd was het een publiek geheim dat het niet goed boterde tussen De Backer en zijn pastoor, Van de Putte. Deze zwoer immers bij de bewarende katholieken van Woeste, terwijl De Backer, alhoewel trouw kerkganger, beslist geen knechtje van de pastoor, noch van Woeste wilde zijn. Invloed van Van Langenhaecke ?

Vermits aan Van Oudenhove het ambt toegekend werd, moest hij toch over sterke ruggesteun beschikken om de plaats te verwerven. Op het eerste gezicht zou kunnen vermoed worden dat familiebanden gespeeld hebben, omdat August dezelfde familienaam als de overleden echtgenote van zijn chef, notaris Maes, droeg. Al jaren werkte August samen met De Backer op hetzelfde kantoor. Waar kwam August vandaan ?

Van Appelterre afkomstig was August de zoon van Petrus-Jozef en Maria-Theresia Van der Schueren. Vader sterft jong en moeder hertrouwt met de vijftigjarige, goed bemiddelde, Denderhoutemse jonggezel Petrus-Joannes WIJNANT. Er komen nog kinderen bij, allen halfzussen en -broers van August, maar dan als naamdragers Wijnant. Op de hoeve in Appelterre woonden ook nog de knecht Jozef Renders en de keukenhulp Felicitas Renders, zodat we kunnen stellen dat we met een welgestelde familie te doen hadden.

Als de jonge klerk Van Oudenhove dan in het huwelijk treedt op 17 april 1884 met de drieëntwintigjarige Caroline-Cecile Huylebroek, enige dochter van Francies, vestigt hij zich meteen in Denderhoutem. Het jonge, veelbelovend gezin wordt reeds een goed jaar na het huwelijk in zware rouw gedompeld : Caroline overlijdt, na het leven gegeven te hebben aan een dochttertje. Twee jaar later hertrouwt August dan met de Denderhoutemse Alexandrina Eeman. Samen zullen ze nog een kroostrijk gezin krijgen.

Een korte, genealogische schets moet ons duidelijk maken dat er geen dichte verwantschap bestond tussen de beide Van Oudenhoves : August en Philomena. Zij was de dochter van Petrus-Jozef en Maria-Judoca Wijnant, een rijke familie, uit de Lebeke. Bij ons weten had vader Petrus slechts twee zussen, Albertine en Felicitas. Zij namen beiden hun intrek in het begijnhof te Aalst. De grootouders van Philomena, langs vaders kant, waren Petrus-Jozef Van Oudenhove en Bernardina Backaert, in dezelfde hofstede. Deze gefortuneerde boer was nu wel ook destijds in Appelterre geboren, maar dan in 1779. Philomena had verschillende broers en zussen, die echter niet alleen opgroeiden. Twee broers treden in het huwelijk : Petrus-Jozef, die met Maria-Josepha Van de Perre sloop gaat, en op het ouderlijk erf blijft ; de andere broer Frans-Feliciaan wordt geneesheer (en burgemeester van Denderhoutem) ; hij trouwde met Cornelia De Boom, een doktersdochter uit Denderleeuw. Deze arts laat het stijlvolle herenhuis in de Advokaat De Backerstraat bouwen ; kort na W.O. I verkoopt hij het aan de familie Mertens. Niemand van deze Lebeekse Van Oudenhoves had dus iets te maken met Appelterre, behalve honderd jaar eerder.

De onbestaand verwantschap kan dus niet de benoeming opgeleverd hebben. De tussenkomst voor de benoeming kwam dus uit een andere hoek. Van de Putte heeft zeer waarschijnlijk doortastend geageerd. Elders lezen wij : "...Maar de politiek - lees Van de Putte, volgens mijn

zegslieden, en daarnaast Woeste - zorgde er voor dat Van Oudenhove, die samen met De Backer bij Maes in de studie werkte, de opvolger werd.⁷ Zoals gemeld liep het zo af.

5. DEFINITIEF NAAR DE POLITIEK

Wat nu met Aloïs De Backer en zijn pas gesticht gezin, na de enorme tegenvaller van de notarisbenoeming ? Zijn juridische kennis zal hem nu nog meer te pas komen. Toch heeft hij het meer op dienstbaarheid aan de mensen. Door zijn toedoen komt er een weeffabriek ; deze kwam helaas nooit goed van de grond ; hij stichtte een coöperatieve melkerij ; ook een bond voor veeverzekering. Maar vòòr alles wijdt hij al zijn krachten aan de nieuwe gedachtenstroming na het verschijnen van "Rerum Novarum" in 1891 en de stichting van de christen-democratische partij. We mogen niet vergeten dat hij zijn parochieherder - hij kende hem door en door - ook een geschenkje bezorgt : in augustus 1890 wordt in de Denderhoutemse gemeenteraad beslist de aloude, 200 fr. bedragende jaarlijkse subsidie aan de pastoor toegekend, in te houden. Men oordeelt dat deze beter aan de onderpastoors wordt verdeeld ; dat gebeurt dan ook : elke onderpastoor krijgt voortaan jaarlijks 100 fr. gemeentelijke toelage. Enigszins verbitterd noteert Van de Putte : "hiervan is De Backer de aanstoker geweest".⁸ Deze was toen inderdaad gemeenteraadslid alhier. Nergens tekent de pastoor echter iets aan over notaris Maes, over de Lebeekse Van Oudenhoves. Wel worden nog een paar beledigingen - door De Backer aan het adres van Van de Putte geuit - in het parochieboek geciteerd. We lezen er nog dat De Backer zich, in februari '94 bij de pastoor komt verontschuldigen, blijkbaar tot grote vreugde van de opgeluchte herder. In heel klein handschrift heeft de pastoor er zeker later - want in de marge, naast februari 1894 - aan toegevoegd dat De Backer, met priester Daens, de hele streek in rep en roer zet.⁹

Inmiddels groeit het gezin De Backer gestadig aan. We tellen acht geboorten in een tijdspanne van dertien jaar. Twee baby's ontvallen hun echter vroegtijdig. Aloïs maakt dan vanaf 1893 de hartstochtelijke strijd mee van de christen-democratische partij ; hij was een der medestichters. Net als het grote boegbeeld der partij, priester Adolf Daens, is ook De Backer er aan ten onder gegaan. In de laatste dagen van een ongemeen harde kiesstrijd is hij bezweken op 25 mei 1904, hij was net 46 geworden. Op 29 mei werd hij tot volksvertegenwoordiger verkozen te Aalst. Hij mocht dit dus niet zelf meer beleven. Destijds werd verteld dat zijn overlijden geheim gehouden werd om de kiesverrichtingen niet te beïnvloeden. Dat lijkt ons best mogelijk, gezien de belangrijkheid van de verkiezingen voor de partij.

Na de begrafenis - daags vòòr de verkiezingen - zag het er niet rooskleurig uit voor het jonge, vaderloze gezin De Backer, nu de broodwinner er niet meer was. Wellicht heeft moeder De Backer - Maes het nog enige tijd kunnen runnen met haar persoonlijk fortuin. In 1909 verlaat de weduwe met haar kroost Denderhoutem en gaat naar Schaarbeek, bij Brussel, wonen.¹⁰ Zeker heeft de nog zo jonge weduwe harde noten moeten kraken om de vele kinderen een passende, verzorgde opvoeding te geven. Toch heeft zij financiële steun gekregen, dank zij een klein pensioen Meganck formuleert het aldus : "...Als De Backer dan in de Molenstraat lag (d.i. op het kerkhof ; nota van ons) dan kon hij wel helpen (hier wordt pastoor Van de Putte bedoeld ; nota van ons) er voor zorgen dat zijn weduwe een pensioen kreeg".¹¹ Als de groter wordende kinderen het gezin dan zo erg belasten dat er een nieuwe bron van inkomsten dient

⁷ Zie "De Mannen van het houten Geloof" ; door L. Meganck ; pag. 141 ; Uitg. 1985.

⁸ Aldus destijds genoteerd in het parochiaal Liber Memorialis van Denderhoutem, pag. 40. Met dank aan Z.E.H. pastoor Schockaert, voor de bereidwillige inzage.

⁹ "Liber Memorialis" of kerkmemorandum van Denderhoutem, p. 43.

¹⁰ Jaren voordien had Alis zelf reeds Denderhoutem verlaten om in Brussel een winkeltje te openen.

¹¹ "De Mannen..." a.w. p. 141

gevonden te worden, treft Emilie een vergelijk met haar nog levende, oude, schoonvader, Ferdinand De Backer. Er wordt overeengekomen al het onroerend goed waarop Aloïs, als enige zoon, recht had, te verkopen. Er wordt uiteraard rekening gehouden met de rechten van Aloïs' vader. Vermits Emilie nog minderjarige kinderen ten laste had werd er in Oudenaarde vonnis geveld over de modaliteiten van de verkoop en de aanwending van de opbrengst. Op dinsdag 15 januari 1919 wordt al dat goed op het vredegerecht te Ninove onder de hamer gebracht. Wat viel er zoal te verkopen ?

De 1° koop omvatte de hofstede met afhangen, ter grootte van 45 a 50 ca ; de 2° koop bestond uit een boomgaard, aan de Herlinckhovestraat gelegen, met een oppervlakte van 58 a 32 ca ; deze boomgaard lag rechtover de hofstede. Vermits de twee kopen niet ingesteld werden op de eerste veilingdag had er een tweede zitdag plaats, acht dagen later, op 21 januari. Het grootste deel van koop 1 werd aangekocht door Arthur Eeman - D'Hondt, samen met zijn zus en schoonbroer Aimé Scheerlinck-Eeman Celestine. Zij betaalden er 11.900 fr. voor. Albert Eeman, landbouwer en jonggezel uit de buurt koopt, voor hem, voor zijn broers en zus, het overblijvend stuk van koop 1 voor 2.250 fr. Koop 2 gaat naar Gustaaf Kiekens-Souffriau voor 4.950 fr. plus 135 fr. voor de wassende bomen. De oude vader van Aloïs had volmacht gegeven tot handelen voor hem.¹² Dank zij deze transacties kon het gezin De Backer weer verder. Begrijpelijkerwijze is geen enkele der kinderen De Backer zich ooit in Denderhoutem komt vestigen.

Een kort overzicht van de resultaten van enkele verkiezingen in het arrondissement Aalst maakt ons duidelijk dat de groep christen-democraten geen onbenullige groep malkontenten was. Zij beoogden de leer van de pauselijke encycliek *Rerum Novarum* in al zijn konsekwenties toe te passen en wilden aan het "aalmoezen-systeem" van de katholieken een einde maken. De werkloosheid was angstwekkend geworden ; sociale wetgeving haast onbestaande, zodat een schrijnende armoede het trieste aandeel werd van grote massa's van de bevolking. Noodgedwongen zochten velen werk in den vreemde ; het werd de tijd van de massale emigraties naar Amerika en Frankrijk ; ook van de vele pendelaars naar verre werkgelegenheid, zoals de mijnwerkers, die naar de Wallonië trokken..

Op 8 juni 1886 waren er te Aalst 4 verkozen volksvertegenwoordigers, allen katholieken ; het waren : Louis De Sadeleer¹³ , Verbrugghen, Woeste en Van Wambeke.

Op 10-6-1890 : dezelfde verkozenen.

Op 4-10-1894¹⁴ hebben de katholieken bij de eerste ronde slechts twee verkozenen : De Sadeleer en Dierickx. Na de tweede stembeurt werden Woeste en, voor het eerst, een christen-democraat, priester Adolf Daens, verkozen. Van Wambeke viel.

Op 22-5-1898 werden enkel katholieken verkozen : de Béthune, L. De Sadeleer, Van der Linden en Woeste. Daens en De Backer mislukten ingevolge zware druk van de kerkelijke overheid, vooral van de lagere clerus.

---

¹² Uit de familiepapieren Eeman-Cobbaert ; met dank voor het welwillend in bruikleen geven.

¹³ Vooraanstaand politicus, uit Haaltert afkomstig ; hij werd kamervoorzitter en minister van staat. Koning Albert verhief hem in de adelstand in 1922. Over dié belangrijke Haaltertse familie leze men in "Het Land van Aalst" jg. 1986, p. 112 e.v.

¹⁴ Voor het eerst : toepassing van het algemeen stemrecht

In 1900, de 27° mei, gaan de katholieken Woeste, de Béthune en De Sadeleer terug naar de kamer ; Van der Linden valt. Aloïs De Backer doet zijn intrede in het parlement.¹⁵

Op 29 mei 1904 mag Aalst voor het eerst een kamerheer méér naar Brussel sturen. Van deze vijf verkozen : de katholieken Moeste, De Sadeleer en de Béthune ; de liberaal Rens en de zopas overleden christen-democraat Aloïs De Backer. We weten al dat hij er op de verkiezingsdag niet meer was. Pieter Daens neemt zijn plaats in de kamer in. De Backer was rechtstreeks verkozen met 9.101 stemmen, waarvan 8.526 lijststemmen en 575 stemmen op zijn naam.¹⁶

Bijgaande foto's laten het portret van de advocaat zien ; ook zijn bidprentje. Verder nog vòòr- en achterkant van de grote gedenkzuil ter zijner eer opgericht in 1905.¹⁷ We lezen er de volgende ingebeitelde tekst op :

HULDE DER CHRISTEN - DEMOCRATEN
AAN HUNNEN VRIEND ADVOKAAT DE
BACKER. IN LEVEN VOLKSVERTEGENWOORDIGER
VOOR HET ARRONDISSEMENT AALST.

1900 - 1904 onthuld den 30 April 1905.

Op de rugzijde staat er : Het midden comiteit J. Roelandt M. Van der Speeten B. Van der Paelt P. Eeman A. De Backer A. De Sadeleer.

In de zomer van 1924, op 23,24 en 25 augustus, werd op plechtige wijze het 25-jarig afsterven van advocaat De Backer herdacht. Op zondag 24 augustus was er een plechtige mis "ter herdenking van wijlen Advokaat De Backer". Na deze kerkelijke dienst ging het in stoet, de fanfare "Groeien en Bloeien" voorop, naar het kerkhof, waar een grootse bloemenhulde bij het grafmonument plaats had. Na de opvoering van enkele turnnummers werd de "DE BACKERCANTATE" opgevoerd. De tekst werd bezorgd door de Aalsterse schepen L. Van Op Den Bosch. De muziek was van onderwijzer G. Meganck. Hier volgt de tekst van de cantate : ¹⁸

DE BACKER-CANTATE

Onder leiding van den Heer G. Meganck, met de medewerking van meer dan 200 uitvoerders en de fanfare "Groeien en Bloeien".

ALLEN

Voor Volk, voor Land en Taal !
Zoo klonk het uit De Backer's mond,

---

¹⁵ Van Schuylenbergh kwam toen ook voor op de christen-democratische lijst ; hij zal de partij later de rug toekeren.

¹⁶ Zie in : "1884-1909. VINGT-CINQ ANNEES DE GOUVERNEMENT. Le Parti Catholique Belgde et son oeuvre. (Jubilcumboek uitgegeven na 25 jaar onafgebroken katholieke regeringen).

¹⁷ Fr.-J. VERDOODT citeert in zijn boek "Het Daensisme in het arrondissement Aalst", p. 34, uitgave 1974, deze tekst, overgenomen uit Pieter Daens' boek : "Priester DAENS" : "...Wel vermeldt Pieter dat op 30 april 1905 rijkswachters-te-paard, op verzoek van burgemeester Schouppe, de toegang tot het kerkhof van Denderhoutem afgrendelen, toen de inhuldiging van het momentaal gedenkteken voor De Backer zou plaatsgrijpen."

¹⁸ Met dank aan Mevr. Van Damme-Sonck, die ons het programmaboekje bezorgde.

Streeft naar een hoger ideaal,
Maakt groot den vadergrond !
Uw moed en leven,
Uw alles gegeven.
In 't zwaar gevecht
Voor 't heilig recht !
Mannen en vrouwen,
Vlaand'rens getrouwen,
Als vromen
Den strijd opgenomen !
Gestreden voor recht en vrede,
Liefde en recht in 't zware gevecht.

MANNEN

Recht ? Waar ziet ge Recht ?
Waar ziet ge recht ?
Ach waar ?
De pachter is slaaf,
En de vrijman is knecht !
De werker is moe van de eindlooze dagen,
De arbeid is zwaar en loonen zijn lage.

Licht ! Waar straalt het licht ?
Waar straalt het licht ?
Ach waar ?
't Is somber alom en de laagheid heet plicht ;
De weduwe schreit om de nooden van 't leven,
Het weezeke weent : waar is Vader gebleven ?

Schoon ! Wat is er schoon ?
Wat is er schoon ?
Ach wat ?
De rijaard is heer
En de Vlaming drinkt hoon !
Ons volk ligt geknield in de schandigste boeien
de Kerele zweert : laat de stormen eens loeien !

VROUWEN

Een man stond op. In het ontrecht en 't duister
Verhief hij den kop tegen boeien en kluister.
Wie was die man, die kloeke man ?

ALLEN

De Backer ! De Backer !

Zijn naam en zijn faam
Leven voort, ongestoord !
Als 't gepinkel der starren,
Als 't gesuizel der sparren.

VROUWEN

Een man stond er klaar om de armen te helpen,
Om tranen te stelpen was hij immer daar.
Wie was die man, die goede man ?

ALLEN

De Backer ! De Backer ! enz.

MEISJES

De rupse knaagt het blaadjen af,
Het groene blaadje van de boomen
Het rijst in 't droeve stomme graf
Uit 't land der lieve rozendroomen.
Zoo steelt de dood het kind aan moeder,
Het zustersje aan den grooten broeder,
De lieve vâ aan d'echtgenoot,
Zoo zinkt het gaafste in de dood !

ALLEN

In bittre smart
Kromp ons het hart
In eindloos treuren
Om 't gebeuren.

MEISJES

De visscher zwalpt op d'holle zee,
ter prooi der grauwe, grauwe baren.
Aan d'einder wenkt de veil'ge ree
Die nooit meer hij zal binnenvaren.
Zoo stond hij, ach ! op d'holle zeeën,
Bij 't zilten sop der blijde weeën,
Zoo viel hij, ach ! zoo vroom, zoo groot !
Zoo ging De Backer in de dood !

ALLEN

In bittr'e smart, enz.

KINDEREN

Een Meidag als we bange treurden,
Een Meidag als de bloempjes geurden,
Een Meidag als de vogels neurden.
Toen dolven wij zijn kille graf...

De Lente woel door d'anemonen,
De leeuw'rik zong zijn vredetonen,
De kind'ren droegen liefdekronen,
Toen... toen...
Toen schreiden wij zoo treurig,
Ach, toen schreiden wij zoo treurig...

De klokken zongen treurenklanken,
Wij knielden om den Heer te danken.

De klompen bonkten op de planken,
Toen kromp ons hart van droefheid weg !

ALLEN

In stomme smart
Kromp ons het hart,
In eindloos treuren
Om 't gebeuren.
Wij hadden hem zoo lief !

Wij bidden den Heer
Telken dage weer :
"Leid hem aan uw Vaderhand
'In 't hoogste van uw zegeland !"

DE BACKER'S GEEST

O, Vlaamsche Volk !
Mijn heerlijk volk !
Ik hoor uw zuchten en uw beden,
Betreur zoo niet het schoon verleden
Mijn heerlijk volk !

Weest smeders van de Vlaamse gedachte,
Wijdt aan uw land de beste uwer krachten.
Weest menschen van wil en kerels der daad,
Weest Kristen, Vlaming en stoer Democraat.
O Vlaamsche volk !
De Vlag in uw hart, de Vlag in de hand,
De Groene Vlag voor Vlaanderland.
Voor Recht en Vrede, Liefde en Vrijheid !
Voor Liefde en Vrede, Recht en Blijheid !
O Vlaamsche volk, mijn heerlijk volk !

ALLEN

Wij zweren 't U, o groote vriend !
Gij hebt ons al zoo trouw bemind.
Uw liefde leeft, ons liefde bloeit
In 't harte dat zo warme gloeit
O De Backer
Gij schudt uw Vlamen wakker,
Allen wakker in ons Vlaandren
Staan we 't oude juk in spaanderen,
Houden noch van rust noch duur,
Tot als we winnen Zelfbestuur !
Vlaanderen groot,
Vlaanderen vrij of dood !
Zoo zweren wij, zoo zweren wij,
Hoera, Vlaandren vrij !
Hoezee ! Hoezee !

Op de middenbladzijde stond in grote druk de volgende tekst van De Backer :

VLAMINGEN, VRAAGT OF EISCHT UW RECHT NIET, MAAR PAK HET !

Als sluitstuk van die viering had een betoging plaats in de geest van De Backers streven : Vooruitstrevend ; Democratisch, radikaal Vlaams en antimilitaristisch.

Hierbij werd het woord gevoerd door L. Van Op den Bosch, Dr. D'Haese en G. De Clercq.

Edgard Huylebroek.

HOMOLOGATIES (PERIODE 1894-1910)

Uit de homologatielijst van België (1894-1910), waar spijtig genoeg de eerste dertig bladzijden ontbreken (A-Brasseur), vonden we de namen terug van zeventwintig personen uit de dorpen Haaltert (14), Denderhoutem (8), Kerksken (3) en Heldergerm (2) die tijdens de periode 1894-1910 slaagden in het behalen van een humaniora- of universitair diploma.

Verwonderd over het slechts geringe aantal gehomologeerden zochten we ter vergelijking ook de afgestudeerden van enkele omliggende dorpen op, we kwamen tot de vaststelling dat ook daar de oogst zeer mager was, b.v. Mere met twaalf, Aaigem met vier, Welle met drie en Nieuwerkerken met zes homologaties.

In de andere vlaamse plattelandsgemeenten was de toestand identiek als in de bovenstaande voorbeelden, het agrarisch karakter van het toenmalige Vlaanderen speelt daarin de hoofdrol.

Wallonië dat reeds veel meer geïndustrialiseerd was, had duidelijk een enorme voorsprong op het gebied van onderwijs en ontwikkeling.

De Vlaamse studenten die omtrent de eeuwwisseling, in dikwijls moeilijke omstandigheden, hun studiejver met een diploma bekroond zagen hebben de aanzet gegeven tot de ontwikkeling van Vlaanderen en bijgedragen tot de welvaart die thans in onze contreien heerst.

HAALTERT

BREWEE CHARLES L.	°Ha 29-4-1889, humaniora, homologatie 11-8-1910
BREWEE JOSEPH	°Ha 23-5-1887, humaniora, homologatie 9-8-1907
DE GRAEVE JOSEPH	°Ha 3-8-1893, humaniora, homologatie 12-8-1910
DE GRAEVE OMER F.	°Ha 4-8-1884, doctor in de geneeskunde, homologatie 10-8-1909, univ. Leuven.
DELCROIX JEAN	°Ha 11-7-1885, humaniora, homologatie 1-8-1904 (woonde op het tijdstip van zijn homologatie in Waregem)
DE SAEDELEER EMILE	°Ha 12-3-1858, humaniora, homologatie 24-5-1904
HENDRICKX Benoit	°Ha 19-2-1865, doctor in de geneeskunde, homologatie 16-3-1894, univ. Leuven
JOORIS JULLES-MARIE JOSEPH	°Ha 19-9-1887, humaniora, hom. 10-8-1905
LIEVENS JOSEPH LOUIS	°Ha 26-8-1874, kandidaat in de natuurwetenschappen, homologatie 22-2-1907, univ. Gent
REDANT FRANCOIS	°Ha 19-9-1871, kandidaat filologie en letteren, homologatie 24-3-1899, univ. Leuven
REDANT JOSEPH	°Ha 7-6-1876, humaniora, homologatie 12-8-1904
REYNAERT HENRI	°Ha 16-2-1870, doctor in de geneeskunde, eerste proef homologatie 9-4-1897, univ. Leuven
REYNAERT REMI	°Ha op ? , doctor in de geneeskunde, homologatie 26-11-1897, univ. Leuven
VAN DEN BRUELLE CYRILLE-A.	°Ha 22-6-1883, humaniora, hom. 10-8-1905

KERKSKEN

MEGANCK GUSTAVE	°Kerksken 30-12-1879, humaniora
-----------------	---------------------------------

MEGANCK HENRI homologatie 10-8-1899
 °Kerksken 2-6-1884, kandidaat notaris
 homologatie 8-2-1907, universiteit Leuven

SCHOUPPE ALPHONSE °Kerksken 14-6-1887, humaniora
 homologatie 22-10-1907

HELDERGEM

DE TROYER RENE-AIME °Heldergem 19-9-1891, humaniora
 homologatie 17-8-1910

D'HAESELEER HENRI °Heldergem 6-9-1879, humaniora
 homologatie 9-8-1900

DENDERHOUTEM

DE BACKER EUDORE °Denderhoutem 23-12-1887, ingenieur openbare werken,
 tweede proef, homologatie 22-2-1900, univ. Gent

DE BACKER GASTON °Denderhoutem 18-12-1886, doctor in de geneeskunde,
 eerste proef, homologatie 10-5-1900, univ. Gent

EEMAN ISIDOR °Denderhoutem 11-10-1878, kandidaat in de natuur-
 wetenschappen en de geneeskunde, tweede proef,
 homologatie 2-9-1898, universiteit Leuven.

GHYSELS VICTOR JOSEPH °Denderhoutem 9-3-1872, kandidaat in de natuur-
 wetenschappen, homologatie 2-9-1898, univ. Leuven

HUYLEBROECK OMER-EDM. °Denderhoutem 13-8-1875, humaniora,
 homologatie 21-8-1897

MAES CLEMENT °Denderhoutem 20-10-1880, doctor in de geneeskunde,
 homologatie 23-8-1904, universiteit Leuven

MORRAYE ARTHUR °Denderhoutem 14-3-1886, kandidaat notaris,
 homologatie eerste zit 16-3-1906, universiteit
 tweede zit 22-11-1907, Gent

ROELANDT FRANCOIS °Denderhoutem, 26-5-1868, humaniora,
 homologatie 22-6-1894, eerste zit.

John Scheerlinck.

*P.S. door het ontbreken van het titelblad was het onmogelijk de juiste titel van dit naslagwerk te achterhalen, het boek telt 375 bladzijden en bevat de namen van ongeveer 38.000 personen.

WAT EEN GEBOUW VERTELT

Over de oude hoeve aan de Ekentstraat, tegenover de kapel van O.-L.-Vr. van Zeven Weeën, kan wellicht in oude documenten nog heel wat teruggevonden worden. Enkel uit overlevering heetten de opeenvolgende bewoners : Peleman, Peerlinck, Redant en nu Van Cromphaut-Roelandt.

Oude benamingen voor de hoeve zijn : Bosschaertstede, Hof ter Linden en Pelemans.

Zowel uit het houten gebinte van de schuur als van het woonhuis valt af te leiden dat beide gebouwen vergroot werden. De balken van de zoldering van het woonhuis werden ongeveer een meter langer gemaakt. In de schuur is het oude gebinte blijven staan en zorgt een tweede balkconstructie voor een verbreding van zo'n vier meter. In een balk staan meerdere namen en jaartallen gegrift, o.a. Petrus Coppens, 1778 en 1784.

Onder een gedeelte van de schuur zit een kelder met een merkwaardige dubbele vout.

De stallingen langs de straatkant werden, volgens een inkerving in een vlakgemetselde baksteen, opgetrokken in 1790. Aan weerskanten geeft een grote inrijpoort toegang tot de binnenkoer. Tussen die twee poorten dragen zes eikenhouten gebinten het dak. Rond 1960 werden de oude panlatten vervangen. Toen werd vastgesteld dat de vergane latten reeds driemaal opnieuw vastgenageld waren met de hoekige gesmede nagels. De voute, in kleine rode baksteen, is niet in de lengte gemetseld maar tussen twee metalen draagbalken (poutrails) vormt elke rij bakstenen een boogje.

In een kamer van het oude woonhuis die vanouds de weefkamer genoemd wordt, ligt een opvallende steen in de vloer gemetseld. De blauwe hardsteen (arduin) meet 28 cm bij 27 cm. Er zijn vijf kruisjes (Jeruzalemkruis) ingebeiteld in de vorm van een kruis. Onderaan de steen - uit nieuwsgierigheid eens losgemaakt - is in het midden een rechthoekje uitgekapt. Men neemt aan dat het een altaarsteen zou kunnen zijn, gezien de kruisjes en de uitsparing onderaan voor een relikwie van de heilige aan wie het altaar toegewijd was.

Waarom die steen daar in de vloer gemetseld is, kunnen wij tot nu toe enkel gissen. Wel vermelden De Potter en Broekaert in hun geschiedenis van Haaltert :

Gedurende den beloken tijd werden de priesters van Haaltert door republikeinen vervolgd, zij waren genoodzaakt zich te verduiken in twee woningen, waar zij heimelijk hunnen godsdienstige plicht vervulden voor de ingezetenen die hunnen dienst nodig hadden,

zonder te moeten vreezen dat men hunne schuilplaats
aan den vreemdelijk zou verklikken.

Gezien de ingemetselde steen is het mogelijk dat de hoeve tijdens de bezetting door het Franse
revolutionaire leger één van bedoelde plaatsen was. Of hoe een steen van een bewogen
verleden kan getuigen.

Gans de hoeve is op grond van uitzicht en constructie niet zo uitzonderlijk maar bezit toch heel
wat typische kenmerken van een tijd en bedrijvigheid die definitief voorbij zijn.

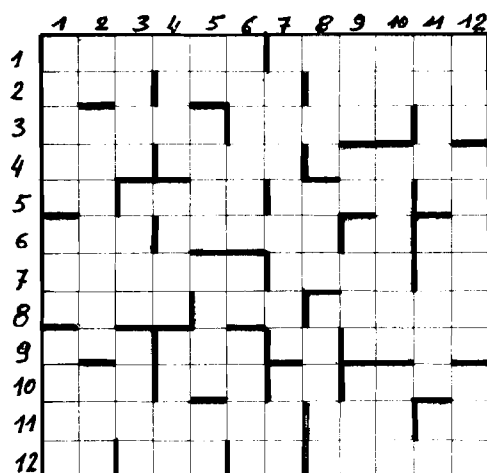

Omer Van Cromphaut.

GROOT-HAALTERTS KRUISWOORDRAADSEL

met enkele cryptische omschrijvingen.

Horizontaal :

1. Deel van Denderhoutem, deel van Groot-Haaltert (dialect)
2. Is't (dialect), deel van een trap, de Waalse Groenen
3. Verkeerstoren in Kerksken, deel van Haaltert, politieke partij in Haaltert
4. Om U (dialect), deel van Denderhoutem, deel van Haaltert
5. Mouw (dialect), deel van Kerksken, zij die om kipkap moet gaan, ding van Colombus
6. Windstreek, deel van Haaltert, komt na de re, inhoudsmaat.
7. Meisjesnaam, deel van Denderhoutem, rouw (dialect)
8. Deel van Haaltert, deel van Haaltert, neerkomen
9. Griekse letter, omgekeerd klokje, nummer, smart
10. Looimiddel, vlaktemaat, muzieknoot, zeef
11. Deel van Heldergem, lidwoord, doet de ezel
12. De oudere, uier (dialect), stap het af, reinigingsmiddel

Vertikaal :

1. Wederom (dialect), deel van Heldergem (dialect), Haaltertse radiozender
2. Stond ook in de kribbe, patroon van Denderhoutem en Heldergem, tijdmaat
3. Zuilengang in Athene, Waalse stad, wijfshert zonder kop
4. Tred, "oesj" in ons dialect, bergruimte
5. Opnieuw (dialect), vogel, 't hare (dialect), Frans goud
6. Deel van Denderhoutem, en dergelijke, deel van Kerksken
7. Deel van Denderhoutem, om te spitten
8. Een der zinnen, anagram van rat, deel van Terjoden
9. Oude Franse munt, voormiddag, keer, straatgoot (dialect)
10. Vaartuig, leest, mythologische figuur,
11. Priempje, deel van Haaltert, voorzetsel
12. Propje, deel van Haaltert, onze burgermoeder

G. R.

- Oplossingen worden ingewacht tot 15-01-1994 (sekretariaat Heemkundige Kring).
- De winnaar ontvangt een kleine attentie - bij meerdere juiste inzendingen beslist het lot.